

YTA-yhteistyön tilanne
1050/00.04/2025

Tulevaisuuslautakunta 20.11.2025 § 73

Lisätiedot Strategiajohtaja Ilkka Pirskanen
puh. 013 330 4500

Päätösehdotus Strategiajohtaja Pirskanen Ilkka:

Tulevaisuuslautakunta merkitsee tiedokseen YTA-yhteistyön tilanteen.

YTA-yhteistyön ohjaamisen osalta lautakunta katsoo, että yhteistyön tiivistäminen ja entistään paremman työnjaon hakeminen erikoissairaanhoidossa on tärkeää ja osin välttämätöntä. Yhteistyön tiivistäminen ei kuitenkaan saa johtaa järjestämisvastuun siirtoon pois Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelta minkään erityisalan osalta.

Päätös Hyväksyttiin.

Selostus Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan tulevaisuuslautakunnan tehtävänä on mm. vastata yhteistyöalueen yhteistyön ohjaamisesta.

Käytännössä YTA- yhteistyö on muotoutunut siten, että asioita valmistelee strategiajohtajista (tai vastaavista viranhaltijoista) koostuva työryhmä. Valmistelusta asiat etenevät YTA-johtoryhmään, jossa ovat hyvinvointialueiden hallitusten puheenjohtajat, hyvinvointialueiden johtajat ja strategiajohtajat (tai vastaavat). YTA-johtoryhmä käsittelee lähinnä valtuustojen hyväksymän yhteistoiminta-alueen yhteistyösopimuksen käytäntöönpanoon liittyviä asioita sekä valmistelee tarvittaessa yhteisiä linjauksia sopimukseen tarvittavista muutoksista.

Yhteistyösopimukseen tehtävät muutokset käsitellään tulevaisuuslautakunnassa, aluehallituksessa ja viimekädessä päätetään aluevaltuustossa.

Laki sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä (ns. järjestämislaki) määrittää yhteistyösopimuksen sisältöä lain 36§:ssä seuraavasti:

Hyvinvointialueiden yhteistyösopimus

Samaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden on tehtävä yhteistyösopimus valtuustokausittain. Yhteistyösopimuksen tarkoituksena on varmistaa yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden työnjako, yhteistyö ja yhteensovittaminen siltä osin kuin se on tarpeellista hyvinvointialueiden lakisääteisten

tehtävien toteutumisen ja sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuuden turvaamiseksi.

Yhteistyösopimuksen on edistettävä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta, tuottavuutta, laatua, asiakas- ja potilasturvallisuutta, tarpeenmukaisuutta, yhdenvertaista saatavuutta, kielellisiä oikeuksia sekä palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien toimivuutta. Sopimuksessa on lisäksi varmistettava, että yhteistyösopimuksen perusteella sosiaali- ja terveydenhuoltoa antavassa toimintayksikössä on tehtävän hoitamiseksi riittävät taloudelliset ja henkilöstövoimavarat sekä osaaminen.

Yhteistyösopimuksessa on sovittava, ottaen huomioon, mitä niistä on tässä laissa ja toisaalla säädetty, hyvinvointialueiden työnjaosta, yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta:

- 1) väestön palvelutarpeen arvioinnissa ja ennakkoinnissa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen seurannassa ja arvioinnissa;
- 2) sosiaalipäivystyksessä ja terveydenhuollon päivystyksessä;
- 3) ensihoitokeskuksen tehtävien järjestämisessä ja ensihoidon sovittamisessa yhteen muun toiminnan kanssa;
- 4) lääkinnällisten tukipalvelujen ja muiden tukipalvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa;
- 5) erikoissairaanhoidon henkilöstön ja osaamisen varmistamisessa erikoisaloittain palvelujen tarkoituksenmukaisen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaamiseksi;
- 6) sellaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa, jotka harvoin tarvittavina tai erityisen vaativina edellyttävät toistettavuutta tai laaja-alaista erityisosaamista riittävän taidon ja osaamisen saavuttamiseksi ja sen ylläpitämiseksi tai merkittäviä investointeja laitteistoihin, välineisiin tai toimitiloihin;
- 7) koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan strategisesta suunnitelmasta ja sen toteuttamisesta sekä yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen koordinaatio-, ohjaus- ja neuvontatehtävistä näissä toiminnoissa; (20.5.2022/351)
- 8) sosiaali- ja terveydenhuollon menetelmien käyttöönoton, käytön ja käytöstä poistamisen alueellisten periaatteiden määrittelyssä niitä koskevat valtakunnalliset linjaukset huomioon ottaen;
- 9) sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan ja sähköisten palvelujen kehittämisessä, asiakas- ja potilastietojen käytössä sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain mukaisissa velvoitteissa niitä koskevat valtakunnalliset linjaukset huomioon ottaen;
- 10) häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisessa, 50 a §:ssä tarkoitetussa häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hallinnassa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueella sekä 51 §:ssä tarkoitetun valmiuskeskuksen toiminnan järjestämisestä; (27.6.2025/822)
- 11) vaikutuksiltaan laajakantoisia ja taloudellisesti merkittäviä investointeja ja investointia vastaavia sopimuksia koskien siltä osin kuin se on tarpeellista 1–10 kohdassa tarkoitettujen asioiden kannalta.

Lisäksi yhteistyösopimuksessa on sovittava 3 momentin perusteella sovittuihin vastuisiin liittyvästä hyvinvointialueiden välisestä kustannusten

jaosta siltä osin kuin siitä ei 57 §:ssä säädetä. Yhteistyösopimuksessa voidaan sopia myös muusta kuin 3 momentissa tarkoitettusta työnjaosta, yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä ja tuottamisessa. Yhteistyösopimus on yhteen sovitettava 39 §:ssä tarkoitetun kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen kanssa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista asioista, joista on sovittava yhteistyösopimuksessa.

Parhaillaan valmistaudutaan yhteistyösopimuksen päivittämiseen ja tarkentamiseen. Päivitystarve perustuu Sosiaali- ja terveysministeriön 18.6.2025 antamaan YTA-sopimisen soveltamisohje 2025 -asiakirjaan.

Parhaillaan valmistellaan erityisesti erikoissairaanhoidon työnjakoon liittyvää yhteistyötä erityisesti silmätautien ja ortopedian osalta.

Asiasta on tehty erillinen selvitys, jonka tietopohjaisen analyysin toteutti NHG. Aineisto koskee tietojen osalta vuotta 2023. Tietopohjana toimi operatiivisen toiminnan osalta kunkin hyvinvointialueen pseudonymisoitu tieto, josta laadittiin erillinen toteutussuunnitelma. Henkilötietojen käsittelyn liittyen kunkin hyvinvointialueen kanssa NHG sopi erilliset sopimukset henkilötietojen käsittelystä. Kustannustiedot kerättiin kunkin hyvinvointialueen talousraportointijärjestelmistä. Työryhmä ohjasi NHG:n työskentelyä tiiviisti täsmentäen tavoitteita, tarkasteltavia näkökulmia sekä muodostaen nykytilanteen tilannekuvaa yhdessä NHG:n edustajien kanssa. Lisäksi NHG toteutti noin 30 henkilön haastattelun, koskien tekoniveltoiminnan ja silmätautien asiantuntijoita ja linjajohtoa kustakin hyvinvointialueesta. Sosiaali- ja terveysministeriöstä haastateltiin lainsäädäntövalmisteluun osallistuvaa viranhaltijaa. Kokouksessa esitellään Itä-Suomen Yhteistyöalueen (YTA) työnjakoselvitys-työryhmän yhteenveto ja esitykset jatkovalmisteluun koskien tekonivelkirurgiaa ja silmätauteja.